

BESLUT

2018-04-26

Dnr: 17/03522

SAKEN

Lördagsmorgon, P2, 2017-11-18, inslag om kompositören Richard Strauss; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I inslaget spelades musik av kompositören Richard Strauss. Programledaren redogjorde kortfattat för den historiska bakgrunden till musikstycket *Metamorfoser*. Programledaren presenterade musikstycket enligt följande.

Richard Strauss har redan varit med i denna lördagsmorgon med en förvandling, den av nymfen Dafne som blev ett träd. Nu är Strauss tillbaka med det förvandlingsverk han skrev 1945, då, enligt Strauss, den värsta perioden i mänsklighetens historia äntligen var över. De tolv år då grymhet, okunnighet och antikultur hade styrt landet och inneburit slutet på Tysklands 2000-åriga kulturella utveckling. Då skrev Richard Strauss förvandlingsmusik, metamorfoser för 23 stråkar.

Något senare i programmet sa programledaren följande.

Richard Strauss var 80 år när andra världskriget led mot sitt slut. Han hade plågad sett sitt land brytas ner och idealen förvanskats, men nu gav han sig på att komponera ett storslaget intrikat verk där var och en av de 23 stråkarna spelar sin egen stämma – alla med eget ansvar i den stora gruppen. Och han gav den namnet *Metamorfoser* – förvandlingar. En hoppfull titel efter en mörk tid.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att programledarens beskrivning av Richard Strauss var en historieförfalskning. Programledaren förmedlade en bild av att Richard Strauss

var emot andra världskriget. Enligt anmälaren var Richard Strauss en känd nazist och ledde den nazistiska Rikskulturkammaren. Vidare så identifierade han sig som tredje rikets kompositör och höll fast vid sin nazistiska övertygelse även efter andra världskriget. Richard Strauss musik bör spelas men inte sättas in i en felaktig kontext.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

P2 är en rikstäckande kanal som sänder musikprogram inom konstmusik, jazz och folkmusik samt program på andra språk än svenska. I programmet *Lördagsmorgon* varvas klassiskt, folkmusik och jazz med funderingar hämtade ur litteratur och kulturhistoria.

Programledarens beskrivning var hämtad från noteringarna på en skiva med det aktuella verket av skivmärket Hyperion. I skivans introduktion återfinns följande stycke.

It was completed in this form on 12 April. A few weeks later he wrote in his diary: 'On 1 May ended the most terrible period of mankind: twelve years during which the fruits of Germany's 2000-year-long cultural development were condemned to extinction and irreplaceable buildings and works of art were destroyed by a criminal rabble of soldiers. A curse on technology!' This was Strauss's frame of mind as he wrote the closing pages of *Metamorphosen*.

Uppgifterna om att Richard Strauss såg denna period som den värsta perioden i mänsklighetens historia är således hämtad ur skivans introduktion som i sin tur hänvisar till Richard Strauss dagbok. Programledaren tog i sin presentation fasta på Richard Strauss egna ord om krigets förfärlighet. Av kontexten framgick att uttalandet inte handlar om nazismen eller kriget i stort utan på den påverkan kriget haft på det kulturella arvet i Tyskland. Det är således Richard Strauss inspiration till verket som programledaren redogjorde för. SR har gjort bedömningen att uppgifterna från skivan och Richard Strauss egna dagbok är korrekta. Eftersom *Lördagsmorgon* är ett musikprogram som tar sikte på de musikaliska verken finns det inte någon djupare analys av Richard Strauss inställning och koppling till andra världskriget. Att en djupare analys saknades innebär dock inte att de uppgifter som lämnas inte är korrekta eller att det utelämnats uppgifter som gör framställningen vilseledande.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse

för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att *Lördagsmorgon* är ett musikprogram. Att programledaren inte närmare redogjorde för Richard Strauss inställning till andra världskriget, nazism och tredje riket medför inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Mot bakgrund av SR:s yttrande kan nämnden inte heller finna att programledarens bakgrundsbeskrivning av musikstycket Metamorfoser medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens andre vice ordförande Dag Mattsson efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.